

MILITAIRE ROOTS VAN ENDURANCE

Eerder verschenen in *Hoefslag*
Tekst: Drs. H.M.C. van Overbeek

We staan aan de vooravond van het 15-jarig jubileum van de Nederlandse endurance. Als pure snelheidssport gaat de geschiedenis van endurance pas enkele tientallen jaren terug, maar dat wil niet zeggen dat er in het verleden niet (zeer) lange afstanden met paarden werden afgelegd.

Over endurance is in de bibliotheek van het Museum Nederlandse Cavalerie veel literatuur aanwezig. De verichtingen en de ervaringen zijn daarin goed beschreven. Hoewel lange afstand rijden vooral een militaire aangelegenheid was, bestond daarvoor honderd jaar geleden al grote belangstelling bij het paardenminnende publiek.

In de tweede helft van de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw werd een kentering merkbaar in de gedachten over de bruikbaarheid van bereden eenheden op het slagveld. Charges met eenheden cavalerie zijn nog lang toegepast. In de slag bij Waterloo (1815), de Krimoorlog (1855) en de Frans-Duitse oorlog (1870) werden nog aanvallen te paard uitgevoerd. Door de verbetering van het geschut en de opkomst van de mitrailleurs, waar-

door de vuursnelheid sterk toenam, werd de cavalerie als aanvalswapen onbruikbaar. Hoewel de trein en de automobiel inmiddels op het toneel verschenen, was het duidelijk dat het paard in de strijdkrachten voorsnog niet kon worden gemist. Het net van verharde wegen was nog betrekkelijk klein. Veel wegen waren in de winter, het voorjaar en de herfst vaak modderpoelen. Terreinvuurtuigen met vier of meer aangedreven wielen bestonden niet. De telegrafie bestond wel, maar was niet mobiel terwijl radio en telefoon nog in de kinderschoenen stonden. De taken van de cavalerie bestonden uit verkenning, verbinden (overbrengen van berichten), maar ook zorgen voor beweeglijke vuurkracht en het snel ter plaatse zijn op bedreigde punten. De militairen zagen de ontwikkelingen en begrepen, dat paarden en ruiters moesten worden afgericht en opgeleid. Ze moesten ook worden getraind op het rijden van kortere of lange afstanden met een zo groot mogelijke, maar verantwoorde snelheid. Allerlei vragen vroegen om een antwoord. Wat kunnen paarden eigenlijk in het algemeen en welke paarden zijn het meest geschikt? Verder moest worden vastgesteld hoe een paard het beste kon worden getraind, welk hoof-

beslag het beste voldeed, wat aan het paard moest worden gevoerd, welke gangen (stap, draf en galop) het beste kon worden gereden en nog veel meer.

Afstandsritten

Eeuwenlang waren lange-afstandsritten heel gewoon. Daar zijn dan ook geen aantekeningen van gemaakt. De opgedane ervaringen gingen dus verloren. In de laatste decennia van de jaren 1800 en de eerste decennia van de 1900 werden veel afstandsritten voor militairen gehouden. Ook waren er veel bereden militairen, die individueel lange ritten zonder wedstrijd-element uitvoerden en daarbij opmerkelijke prestaties toonden.

KNHS ENDURANCEVERENIGING

BESTAAT 15 JAAR

De oprichtingsvergadering van de KNHS Endurancevereniging werd op 15 december 1990 gehouden in de Oranje Nassau Mavo te Bilthoven. In de pauze van deze vergadering konden de aanwezigen zich opgeven als lid. De vereniging begon onder de naam Dutch Endurance Riders (DER).

Een eerste vergeefse oprichtingspoging vond plaats op 3 november 1990, waarna diverse wijzigingen in statuten etc nog plaatsvonden. Vanaf 15 december functioneerde de DER, met als bestuur de leden van de Nederlandse Ruitersport

Vereniging (NRSV) die zich sterk hadden gemaakt voor afscheiding van deze meer recreatief ingestelde vereniging.

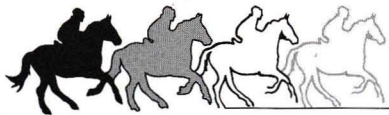
Dat ook als begindatum nogal eens mei 1991 genoemd wordt komt doordat toen de statuten officieel gepasseerd zijn.

De DER, met aanvankelijk ongeveer 40 leden, werd lid van de Nederlandse Bond van Rij- en Jachtverenigingen (NBVR), die in 2002 fuseerde tot de KNHS samen met drie andere verenigingen:

de Koninklijke Nederlandse Federatie van Landelijke Rijverenigingen en Ponyclubs

(KNF), de Nederlandse Katholieke Bond van Landelijke Rijverenigingen en Ponyclubs (NKB) en de Nederlandse Pony- en Paardenclub (NPC).

Van deze verenigingen was de KNF de grootste en belangrijkste. Dit is onder andere af te leiden van het feit dat het voormalige KNF-hoofdkantoor in Ermelo, nu het hoofdkantoor van de KNHS is. De KNHS heette na de samenvoeging eerst het NHS, omdat deze nieuw gevormde federatie het predikaat koninklijk nog niet had gekregen. In 2003 ontving de federatie de goedkeuring van Koningin Beatrix. De DER functioneerde nog enige tijd zelfstandig, maar fuseerde uiteindelijk ook met de KNHS en is nu een van de 8 hippische disciplines.

De Nederlandse bereden militairen lieten zich niet onbetuigd. Omdat men bij proefritten en wedstrijden wilde vaststellen waar de prestaties van paarden lagen, sneuvelde nogal eens een paard. Daar werd honderd jaar geleden wat anders tegenaan gekeken dan nu. In het overzicht van een aantal bekend geworden ritten zijn de verliezen aan paarden vermeld. Dit aantal lag hoog. Bij later gehouden lange-afstandsritten waren de verliezen veel lager. Ervaring en meer toezicht hadden een gunstige invloed. Toch was men zuinig op goede paarden. Er waren echter nog andere overwegingen.

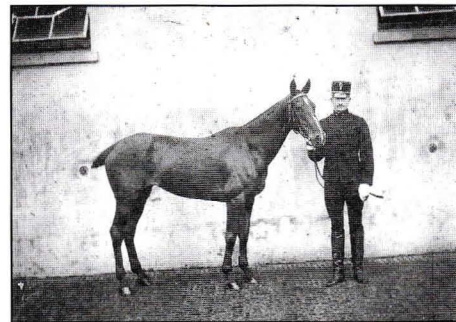
Blijvend gezond

Het paard moest wel fit blijven. 'Blijvend gezond' werd dat genoemd. Want als het paard niet meer verder kon, werd de missie niet volbracht. Ook de cavalerist moest veelal als verloren worden beschouwd. Vaak reed de cavalerist op speciale missies alleen of in een kleine groep. Als zijn paard uitviel, konden zijn wapenbroeders hem niet meenemen. Op

zijn best viel hem een krijgsgevangenschap ten deel. Daarom werd het sterk aanbevolen dat de cavalerist zelf zijn paard moet verzorgen, trainen en voeren. Hij leert daardoor zijn rijdier door en door kennen en leert hoever hij met zijn paard kan gaan bij het vragen van prestaties. Militaire belangen gingen hand in hand met humanitaire en diervriendelijke aspecten.

Liefde tonen

Een militair zonder gevoel voor paarden en geen liefde toonde voor zijn rijdier kon geen goede cavalerist worden. Gezien de gesteldheid van de wegen of het terrein zijn de ritten van toen qua snelheid moeilijk te vergelijken met die van nu. De ervaring leerde dat de snelheid behoorlijk afneemt naarmate de afstand groter wordt. Als een paard 25 km/uur kan afleggen, daalt de gemiddelde snelheid bij 100 km tot 15 km/uur en bij een afstand van 150 km tot 13 km/uur. Men kwam tot de conclusie dat een goed getraind en gezond paard vele dagen lang 60 km per dag kan afleggen. Uurgemiddelden van 15 ± 20 km waren daarbij gewoon. Vaak

Godin de Beauford, luitenant bij het eerste regiment Huzaren reed in 1903 van Amsterdam naar Wenen in tien dagen.

werd sneller gereden. De rit Berlijn-Wenen leerde dat een paard een afstand van 600 km in 3 dagen kan afleggen zonder rustdag. Spoedig werd een dergelijke prestatie als een maximum aangenomen. Het werd aanbevolen om onder geen voorwaarde meer dan 300 km per dag te rijden, met als maximum een driedaagse prestatie van 600 km. Men zit dan zeker 18 ± 20 uren per dag te paard met een uursnelheid van 11 km. Is het terrein niet vlak, maar heuvel- of bergachtig dan haalde men niet veel meer dan 8 km per

www.goedhard.nl

Goedhard ruitersport is een ruitersportzaak met alles voor de enduranceruiter en het endurancepaard.

In onze winkel vindt u – naast alle gangbare ruitersportartikelen - producten van toonaangevende fabrikanten uit de hele wereld, zoals onder andere:

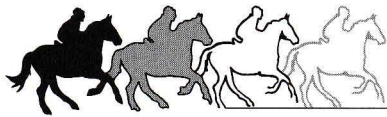
* Podium	* Marathippo
* Polar	* Zilco
* Carousel	* EZ-care
* Garmin	* Wintec
* Norton	* TRM
* Derby	* Polypads
* Running Bear	* Snugpax
* Trailtech	* Skito

Zadels worden naar wens thuis of op stal gepast.

U kunt bij ons rondkijken, advies vragen of ideeën opdoen. Wij zetten graag een kop koffie of thee voor u.

Al onze producten kunnen worden toegezonden. Bestellen kan via onze website of telefonisch.

**Goedhard Ruitersport, Nijverdalsestraat 70A, 7642 AG Wierden.
Tel. 0546 572577. info@goedhard.nl
www.goedhard.nl**

Winnar w.c. -
Merin 1892

uur. Met niet te hoge snelheden komt men het verst. De snelheid heeft de meeste invloed op de conditie van het paard.

Het paard

Voor afstanden van 100 ± 150 km is een volbloed zeer geschikt, vanwege zijn snelheid en uithoudingsvermogen. Voor langere afstanden is hij minder bruikbaar. Een volbloed heeft sterk de neiging door te gaan en het is vaak moeilijk vast te stellen wanneer het te ver gaat. Bovendien reageren volbloeden sterk op veranderingen in de omstandigheden, met name op temperatuurwisselingen en veranderingen in het voer. Op langere afstanden is een halfbloed het meest aangewezen paard. Hij is fijn van bouw, huid, spieren en beenderenstelsel, heeft scherp omlinjende gewrichten en is levendig in het opnemen van indrukken van buitenaf. Ieren worden als favoriet genoemd, maar ook andere typen paarden, al was de afstamming niet duidelijk, toonden uitstekende prestaties.

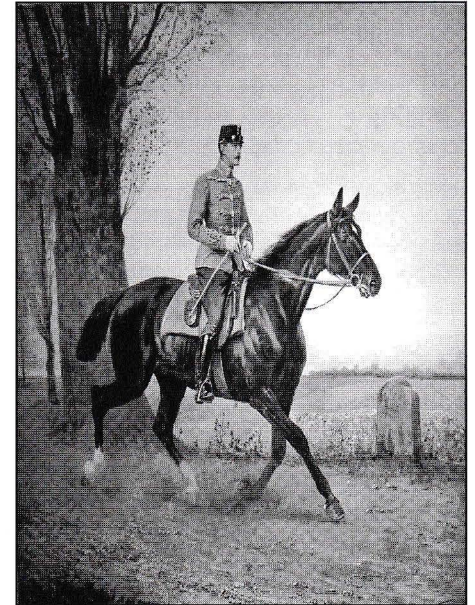
Groot uithoudingsvermogen

Een rustig karakter, een groot uithoudingsvermogen, een sterk hart dat na grote inspanning snel het normale ritme herwint, worden bij uitstek gevonden bij Ierse paarden. Een goed afstandspaar is niet jonger dan 8 en niet ouder dan 14 jaar. Bij de meeste schrijvers wordt een voorkeur gegeven aan een hoog in het bloed staande ruiter. Hij mag niet te hoog zijn, heeft een sterke rug en uiteraard goede benen en hoeven. Een flinke kootlengte wordt aanbevolen, vanwege de vering tijdens de gangen. Belangrijk is ook een goede borstomvang. Het paard moet goed gereden en afgericht zijn, licht in de hand zijn en vierkant op de benen staan. Het is ook van belang dat het paard

een goede eter is, zijn voedsel goed verteert den derhalve goed in conditie kan worden gebracht en gehouden. Het was nogal omstreden of men beter voor een goede draver of een goede galoppeur zou moeten kiezen. Aanvankelijk was men van mening dat een goede draver de voorkeur verdiende, maar in de wedstrijd Brussel-Oostende presteerden de galoppeurs beter. De stap werd nauwelijks van belang geacht.

Absolute rust

Het is beter om na een uur rijden absolute rust van 5 minuten te nemen en na 20 ± 25 kilometer een rust van 20 ± 30 minuten. Het is heel goed voor ruiter en paard om naast elkaar in looppas en in een drafje te gaan. Stappen is wel belangrijk bij de training. De galop moet vlot, zo niet snel zijn, de draf rustig en beheerst. Natuurlijk moet een paard op een lange of korte prestatierit terdege worden voorbereid. Dat geldt in gelijke mate voor de ruiter, die lang op zijn paard moet kunnen zitten en flinke afstanden in looppas naast zijn dravend paard moet kunnen gaan. Bovendien: een vermoeide ruiter vermoeit zijn paard. Het is daarom dat de beroemde cavalerieaanvoerders bijzondere belangstelling hadden voor de mentale en fysieke training van hun ruiters. Er volgden vele trainingswijzen, maar enkele algemene elementen zijn min of meer herkenbaar. Lange oefeningen in stap aan de hand of aan de longe, al dan niet door mul zand, werden graag toegepast. Stroomopwaarts zwemmen werd sterk aanbevolen, maar de mogelijkheden waren vaak beperkt. Ook werd getraind op harde wegen. Het behoeft geen beoog, dat de hoeveelheid voer tijdens de training geleidelijk werd opgevoerd. De verzorging onderweg was bij korte ritten anders dan bij lange ritten. Tijdens

Het was een uitdaging voor Godin de Beauford zijn paard en zichzelf in goede conditie aan het eindpunt te brengen van een zeer lange afstandsrit.

Witte Graf Stadhemer

korte ritten was georganiseerde hulp verboden. Een paard mocht wel altijd worden gedrenkt. De training moest voldoende zijn, zodat bijzondere maatregelen niet nodig werden geacht.

Verzorgers

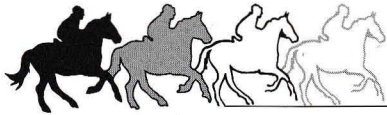
Meerijdende verzorgers te paard of gemotoriseerd vond men storend. Voor ritten van meer dan een dag gelden natuurlijk andere regels, want dan speelt ook de nachtrust mee. Hoe dan ook, overmatige spierarbeid moest worden vermeden. Het kan ophoping van schadelijke stoffen in het bloed veroorzaken, hetgeen ernstige gevolgen kan hebben. De nachtrust moest niet te lang duren, anders werd het paard stijf. Bij afstandsritten moest op verschillende zaken worden gelet. Bij hoge temperaturen moest de ruiter attent zijn op zonnesteek. De gang van het paard moest soepel en vooral ook regelmatig

Drs. Hein M.C. van Overbeek kreeg als jongen rijlessen van oud-onderofficieren van het voormalige Remondepot te Tilburg en is nog steeds een fervent ruiter. Hij studeerde economie met een onderbreking vanwege militaire dienstplicht bij het Regiment Aan- en Afvoertroepen. Hier werd Van Overbeek als luitenant beëdigd.

Als vrijwillig medewerker van het Museum Nederlandse Cavalerie houdt hij zich bezig met hippische zaken. Het museum beschikt over een uitgebreide verzameling van boeken op het gebied van paarden. Het museum vertelt het interessante verhaal van de cavalerist, zijn paard en zijn pantservoertuig.

Museum Nederlandse Cavalerie, Bernhardkazerne, Barchman Wuytierslaan 198 te Amersfoort.

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 16.00 uur.

blijven. Spijsverteringsstoornissen konden fataal zijn. De hartslag van een paard ligt tussen de 28 en 40 slagen per minuut. De hartslag mag niet boven de 55 slagen per minuut komen en moet binnen 20 minuten aanmerkelijk terugvallen. De temperatuur mag niet boven de 40 komen, dit is bedenkelijk hoog. Ook de voeten moeten niet te warm worden. De hoefwerking doet de temperatuur oplopen, vooral op verharde wegen. Regelmatige koeling is noodzakelijk. Een paard moet goed beslagen de afstandsrit aanvangen. Het hoefbeslag moet enige dagen tevoren zijn aangebracht. Op lange ritten is het nodig reserve-hoefijzers mee te nemen. Deze moeten tevoren zijn gemaakt.

Veel meningen

Er zijn veel meningen van welk materiaal het best kan worden gemaakt. Men kan bijvoorbeeld kiezen tussen fijnkorrelijzer en staal of gemengde materialen. Staal is sterk maar wordt zeer glad. Een

deugdelijke combinatie (Godin de Beaufort) is fijnkorrelijzer voor en staal achter. Het korrelijzer kon aan de toon met ingelegd staal worden versterkt. Kalkoenen tegen het uitglijden waren nodig. Ze zijn een beetje een noodzakelijk kwaad, maar als er niet te veel op verharde wegen wordt gereden, zijn ze niet bezwaarlijk. Een afstandruiter moet een hoefijzer kunnen afnemen en een nieuw tevoren pasgemaakt hoefijzer kunnen onderslaan. Het gebruik van inlegzolen van kurk of ander materiaal wordt ontraden. Over voedsel onderweg is niet zoveel te zeggen. Om een paard in conditie te houden voor grote prestaties worden wel de volgende hoeveelheden genoemd: 8 · 10 kg haver, 2 · 3 kg hooi en 1 · 2 kg melasse.

Melasse werd gevoerd voor de suiker. Ook werd aangeraden om onderweg water met suiker aan te bieden. Er wordt wel melding gemaakt van het voeren van 12 kg haver per dag als men toe is aan trainingsritten van 6 · 7 uur per dag. De nadruk wordt steeds gelegd op het gelei-

dijk opvoeren van de hoeveelheden en het geleidelijk afbouwen, al naar gelang de prestaties. Op de korte afstanden kreeg het paard slechts hooi of gras, maar wel suikerwater. Voeren gebeurde vooral 's avonds en 's nachts.

Godin de Beaufort

De naam Godin de Beaufort werd al genoemd bij de zeer bekend geworden afstandsrit Brussel-Oostende. Hij reed in 1903 zijn bewonderenswaardige rit van Amsterdam naar Wenen in 10 dagen. Jhr J.W. Godin de Beaufort, luitenant bij het 1e Regiment Huzaren, deed samen met nog zes andere Nederlandse officieren aan de rit Brussel-Oostende mee. Er waren in totaal 61 deelnemers. Het merendeel bestond uit Belgische officieren, terwijl ook de Fransen sterk vertegenwoordigd waren. Duitse en Oostenrijkse deelnemers waren er niet. Vanwege grote manoeuvres werd aan officieren van het Duitse en Oostenrijks-Hongaarse leger geen toestemming tot deelname

Bij deze nodigen wij u van harte uit voor
onze HO Jubileumshow op
vrijdag 21, zaterdag 22 en zondag 23 oktober 2005.

Horseman Outfitter bestaat 20 jaar en dat vieren wij...

Om te beginnen wordt u tijdens deze dagen ontvangen met een **glas champagne en iets lekkers**. Iedere dag heeft een eigen thema. Passend bij dit thema wordt er om 14.00u een workshop gegeven (vrijdag om 19.30u) waaraan u geheel kosteloos kunt deelnemen. Daarnaast krijgt u op de producten horend bij het thema van de dag 10% korting.

De thema's zijn:

Vrijdag staalwarendag. De clinic van de dag gaat over het onderhouden en slijpen van messen. Op vrijdag krijgt u 10% korting op alle staalwaren en aanverwante accessoires en zijn wij geopend van 14.00 tot 22.00u.

Zaterdag zadeldag. De clinic van de dag gaat over het passen en onderhouden van zadels. Het is mogelijk om uw paard mee te brengen naar de clinic. U kunt dan onder leiding van een deskundige het geleerde in de praktijk brengen. Let op! Meld u van te voren aan als u uw paard mee wilt brengen. Op zaterdag krijgt u 10% korting op ALLE RUITERSPORTARTIKELEN. Zaterdag zijn wij geopend van 11.00u tot 17.00u.

Zondag outdoorcookingdag. De clinic van de dag gaat over de verschillende mogelijkheden voor het buiten koken. Op zondag krijgt u 10% korting op alle buiten kook artikelen en zijn wij geopend van 11.00u tot 17.00u.

Verder schrijven wij een **prijsvraag** uit met als **hoofdprijs een waardecheque t.w.v. van € 1000,-**.

Om deel te nemen aan de prijsvraag moet in de winkel een vragenlijst worden ingevuld.

De inschrijving sluit zondag 23 oktober om 16.00u. De winnaar wordt om 17.00u bekendgemaakt.

Wij zien u graag tijdens onze jubileumshow!

ADRES:

Lijkweg 14
6923 CA Groessen
Tel (31) 0316-523770
Fax (31) 0316-527876

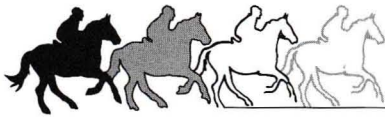
ZADELMAKERIJ:

Eigen zadelmakerij voor deskundige reparaties aan alle typen zadels en aanverwanten. Op bestelling ook nieuwwerk op maat.

OPENINGSTIJDEN:

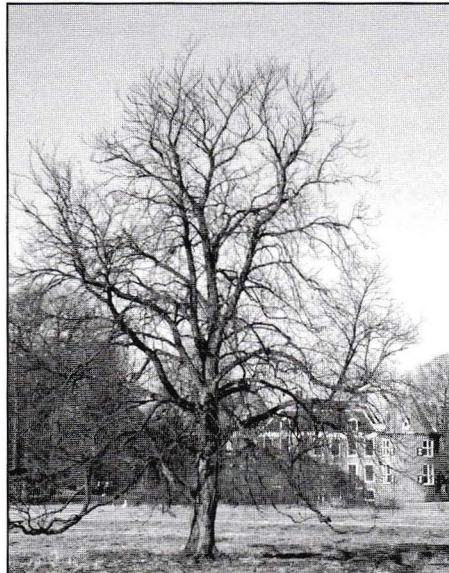
di 9 tot 18u
wo/ do 14 tot 18u
vrij 14 tot 20u
zat 9 tot 18u

HORSEMAN OUTFITTER

gegeven. De Nederlanders deden het niet bepaald slecht. Godin de Beaufort eindigde op de 6e plaats en de Nederlandse Luitenant G.J. Maris van het Eskadron Ordonansen op de 10e plaats. Godin de Beaufort kreeg de Prix de L'Estacade en Maris kreeg de Prix du Ministre de la Guerre.

In zijn beschrijving van zijn rit Amsterdam-Wenen schrijft Godin de Beaufort: 'Het was mij bij dezen afstandsrit (Brussel-Oostende, Red.) opgevallen, dat de conditie van vele paarden en ruiters bij aankomst, zoowel als onderweg veel te wensen overliet. Reeds toen werd door mij het plan opgevat om eenen afstandsrit over een grooteren afstand te maken en te trachten mij paard in goede conditie aan het eindpunt te brengen en tevens door stelselmatige training, mij zelf, voor een dergelijke rit geschikt te maken.' Nu, dat heeft Godin de Beaufort volledig

Op het graf van Mascotte, de zevenjarige vosmerrie van Godin de Beauford, werd een jonge kastanjeboom geplant.

waargemaakt. Mascotte, het paard dat hij reed was 'eene 7-jarige stekelharige vos-

merrie, hoog 1.54, waarvan de afstamming onbekend is, hoewel haar uiterlijk goede afstamming verraadt'. Godin de Beaufort beschreef zijn rit bondig en duidelijk en had waardevolle ervaringen waarop hij bruikbare adviezen kon baseren. Deze zijn opgenomen in dit artikel. Godin de Beaufort toonde zich in de jaren van de Eerste Wereldoorlog een zeer verdienstelijk officier. Toen na de oorlog het Nederlandse leger sterk werd ingekrompen, verliet hij als ^{Ritmeester} Major der Cavalerie de dienst om plaats te maken voor jongere officieren, die naar zijn oordeel ruimte voor ontplooiing moesten krijgen. De Beaufort woonde op Kasteel Maarsbergen. Zowel hij als zijn paard Mascotte liggen op het bijbehorende landgoed begraven.

Aan de natuurlijke situatie bij paard en ruiter is sinds honderd jaar geleden niet zo veel veranderd. De grenzen werden behoorlijk afgetast en niet zelden overschre-

Rond 1900 trokken veel korte en lange afstandsritten grote belangstelling. Sommige daarvan werden echte klassiekers. Ze zijn vaak goed beschreven, zodat wij er veel van weten. Enkele zeer bekende ritten waren:

Korte ritten:

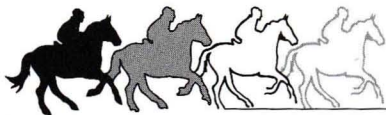
- 1892: Berlijn-Wenen, 600 km, 3 dagen
Dit was een militaire wedstrijd tussen Duitse en Oostenrijkse militaire. De Duitsers startten in Berlijn. De Oostenrijkers in Wenen. Luitenant Graf von Starhemberg (Oostenrijker), de winnaar reed de afstand in 71 uur en 27 minuten, gemiddeld ruim 8 km per uur.
Luitenant Freiherr von Reizenstein (Duitsler) deed er 73 uur en 7 minuten over. Hij vergiste zich in de weg en reed een stuk om. Onderweg vernam hij dat Von Starhemberg er ongeveer 71 en een half uur over had gedaan.
Hij voerde de snelheid van zijn paard aanmerkelijk op met als gevolg, dat zijn rijdier na de finish van uitputting het leven liet.
Aantal deelnemers: 217
Niet aangekomen paarden: 54
Dode paarden: 30
- 1895 Dresden-Leipzig, 6 uur gemiddeld 22,5 km per uur.
Winnaar: Luitenant Zeren (Duitsler)
Aantal deelnemers: 22
Niet aangekomen paarden: 10
Dode paarden: 7

- 1902 Brussel-Oostende, 132 km, 7 uur
Gemiddeld 18.8 km per uur.
Winnaar: Luitenant Madamet (Fransman)
Aantal deelnemers: 61
Niet aangekomen paarden: 29
Dode paarden: 16
Enkele Nederlandse deelnemers sloegen een goed figuur: Luitenant Jhr. J.W. Godin de Beaufort, 1e Regiment Huzaren, Mascotte, 6e plaats. Luitenant G.J. Maris, Eskadron Ordonnansen, Charly, 10e plaats
- 1903 Parijs-Rouen-Deauville
Deze rit was gesplitst in twee etappen. De eerst dag/nacht, werd er 's avonds gestart voor een afstand van 130 km. De maximaal toegestane snelheid was 10 km/uur. De deelnemers, die de finish haalden, hadden gemiddeld de afstand in 14 uur gereden. De tweede dag werd 85 km gereden. Snelheid en keuze van de weg werd aan de deelnemers overgelaten. Luitenant Bausil, (Fransman) won met een tijd van 4 uur en 15 minuten, gemiddeld 20 km per uur.
Aantal deelnemers: 21
Niet aangekomen paarden: 2

Dode paarden: 2

Lange ritten:

- 1874 Berlijn-Parijs, 1515 km, 15 dagen
Individuele rit van Luitenant Graaf van Zubowitz (Hongaar)
- 1900 Saarbrücken-Rome, 1360 km, 15 dagen. Individuele rit van Kapitein Spielberg (Duitsler)
Interessante passage over de Alpen via de St. Gothardpas.
- 1903 Amsterdam-Wenen, 1224 km, 10 dagen
Individuele rit van luitenant Jhr. J.W. Godin de Beaufort (Nederlander)
- 1907 Boekarest-Rome, 2250 km, 23 dagen
Individuele rit van Luitenant M. Krause (Duitsler)
- 1921 Spa-Oostende, 386 km, 6 dagen
Het traject van de eerste dag was heuvelachtig en zeer zwaar. Het comité verminderde de verplichte snelheid van 14 km per uur voor de rest van de rit naar gemiddeld 12 km per uur. De 4 Nederlanders haalden de einstreep niet.
Aantal deelnemers: 19
Niet aangekomen paarden: 12
Dode paarden: 1

den. De endurance-ruiters van nu rijden op een aanzienlijk meer verantwoorde wijze. De veterinaire controle en bijstand is adequaat geworden. Het bleek, dat paarden van veel rassen en typen voor het rijden van afstandsritten bruikbaar zijn,

maar dat er bijzondere aandacht gegeven moet worden aan de training van het paard en ook van de ruiter. Voor de training zijn veel methoden gebruikt. De rij-schema's voor de afstandsritten vertoonden veel verschillen. Wel was men het er

over eens waaraan een goed endurancepaard naar vorm en geardheid moest voldoen. Tot slot kan worden gezegd, dat de honderd jaar geleden opgedane ervaringen niet veel van hun waarde hebben verloren.

'PUPPYCURSUS' VOOR (TOEKOMSTIGE) PAARDENEIGENAREN

Omdat wij (Singlefooters Nederland) vaak mensen bij ons krijgen met problemen met hun eerste of nieuwe paard, hebben wij in samenwerking met enkele professionals uit de hippische branche een nieuwe cursus ontwikkeld. Deze is speciaal gericht op (toekomstige) paardeneigenaren.

De cursus bestaat uit twee dagen: zaterdag en zondag. Tijdens deze dagen

komen de volgende mensen aan het woord:

- * Dierenarts, ontwormen, ziektes, entingen, bekappen, EHBO
- * Docente Voortplanting: cyclus merrie, hengstigheid, vruchtbaarheid, dracht, dekken, opfok veulen
- * Gedragsdeskundige paard: clinic over natuurlijk gedrag, workshop waaraan mensen met of zonder eigen paard kunnen deelnemen.

* En er komt iemand iets vertellen over de financiële kanten van het houden van een eigen paard, voorziene en onvoorziene kosten.

Wij noemen deze cursus: 'Puppycursus' voor (toekomstige) paardeneigenaren.

De eerste cursus staat gepland op 8 & 9 oktober te Scherpenzeel (Gld.) Voor meer informatie kunt u op onze website kijken:

www.singlefooter.nl

ERG VEEL DANK!!

Aan alle Nederlanders die ons tijdens het EK Endurance in Compiègne spontaan geholpen hebben toen wij geconfronteerd werden met een overweldigende hoeveelheid klanten en Biothane-opdrachten. Zonder jullie hadden we het nooit gered! Ook het volgende grote toernooi hebben wij weer verse koffie en koekjes voor jullie!

*Team Goedhard.
Belinda, Mark, Lotje en Kim.*

TUSSENSTAND ENDURANCE- COMPETITIE

Ze zijn er de tussenstanden van de Dutch Joy endurance competitie 2005! De ranking is gesloten. Op enkele aanvullingen na, accepteren we geen nieuwe eerste resultaten meer.

www.endurancecompetitie.com

Op zaterdag 22 oktober word in Wanroij de eindstand opgemaakt!

(BK)

FOTO'S LAAG SOEREN

De foto's van Eliberto van de endurancewedstrijd in Laag Soeren hebben helaas nog niet eerder in de Her&DER gestaan. Vandaar nog enkele foto's in deze uitgave als terugblik op een rit door prachtige natuurgebieden met goede sportieve prestaties. Rijden op de Postbank en door de Loenermark is een ware uitdaging!

(AM)